

نام درس (بلوک): اخلاق پزشکی	تعداد واحد و ساعت آموزشی: ۲ واحد (۳۲ ساعت)	رشته و مقطع تحصیلی دانشجویان: پزشکی عمومی کارآموزی بالینی	نام مسئول درس: دکتر مهدی عظیمیان زواره	نام مدرسان: دکتر مرتضی مطهری پور دکتر لیلا ساداتی دکتر محمد امین ستاری دکتر مهدی عظیمیان زواره
کد درس: ۲۲۹	نوع درس: تخصصی			
دروس پیش نیاز: ندارد				

• هدف کلی درس:

پرورش پزشکانی که بتوانند با بهره‌گیری از اصول اخلاقی، انسانی، و حرفه‌ای، در همه تعاملات درمانی و تحقیقاتی خود، رفتار کنند؛ به گونه‌ای که بهترین منافع بیماران و جامعه را در اولویت قرار دهند و به حقوق، کرامت و محرمانگی آنان احترام بگذارند.

• اهداف اختصاصی درس:

الف - در حیطه دانش

- ۱- جنبه‌های انسانی و اخلاقی حرفه‌ی پزشکی را بیان کند.
- ۲- از مجموعه انتظاراتی که آموزه‌های اسلامی و فقه پزشکی از یک طبیب شایسته دارد آگاهی یابد.
- ۳- توانایی تشخیص موضوعات اخلاق پزشکی را در حرفه‌ی خود داشته باشد.
- ۴- زیر بنای دانشی به منظور اتخاذ تصمیمات اخلاقی در پزشکی را کسب نماید.
- ۵- به تعهدات خود به عنوان یک پزشک آگاهی داشته باشد.

ب - در حیطه مهارت

لازم است توانمندی‌های زیر ایجاد شود:

- ۱- تصمیم اخلاقی را در حرفه‌ی خود اتخاذ نماید.
- ۲- ارتباط صحیح حرفه‌ای با مراجعین را بر اساس موازین اخلاق پزشکی برقرار نماید.

بسمه تعالی

معاونت آموزشی (مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز)

فرم طرح درس دانشکده پزشکی نیمسال تحصیلی اول ۱۴۰۴-۱۴۰۳

طرح درس روزانه آموزش تنوری

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی البرز

معاونت آموزشی

۳- همکاری و مشارکت بیماران / خانواده‌ی بیمار را در تصمیم‌گیری جلب نماید.

۴- تعامل صحیح با سایر همکاران در حوزه‌ی سلامت داشته باشد.

۵- به تعهدات خود به عنوان یک پزشک عمل نماید.

ج - در حیطه نگرش

۱- توجه خاص به شأن و کرامت انسانی مراجعین داشته باشد.

۲- اولویت منافع بیمار بر منافع شخصی خود به عنوان پزشک را در نظر بگیرد.

۳- وظیفه شناسی، مسؤولیت پذیری عدالت و انصاف در ارائه‌ی خدمات سلامت مد نظر قرار دهد.

۴- احترام به حقوق مراجعین را ضروری بداند.

۵- به ابعاد فرهنگی و مذهبی مراجعین توجه نماید.

• اهداف کاربردی

- آموزش دانشجویان پزشکی با هدف تربیت نیروی انسانی فرهیخته و کارآمد مبتنی بر اندیشه و آموزه های اخلاقی دین مبین اسلام
- تبیین ارتباط موثر و کارآمد بین مسائل علمی اخلاقی، حقوقی و قانونی به گونه‌ای که همگرایی موثر بین آنها موجب ارتقاء نظام سلامت و تامین حداکثری سطح سلامت بیماران گردد
- تبیین تاریخ اخلاق پزشکی و معرفی دانشمندان این حوزه در جهان اسلام و شناسایی موضوعات اخلاقی حقوقی و فقهی در عرصه سلامت

• اهداف رفتاری مهارتی:

فراگیر بتوانند:

- ✓ ارتباط صحیح حرفه ای را با مراجعین بر اساس اصول اخلاق پزشکی برقرار نماید.
- ✓ همکاری و مشارکت خانواده بیمار را در تصمیم‌گیری جلب نماید.
- ✓ تعامل صحیح با سایر همکاران در حوزه سلامت داشته باشد.
- ✓ به تعهدات خود به عنوان یک پزشک عمل نمایید و تصمیم اخلاقی را در حرفه خود اتخاذ نماید.

• منابع مطالعاتی مدرس: (بر اساس رفرنس نویسی ونگوور)

انگلیسی

1. Beauchamp, T. L., & Childress, J. F. (2019). *Principles of Biomedical Ethics*. Oxford University Press.
2. Singer, P. A., & Viens, A. M. (Eds.). (2008). *The Cambridge Textbook of Bioethics*. Cambridge University Press.
3. Brannan, S., Crispin, E., Davies, M., English, V., Mussell, R., Sheather, J., & Sommerville, A. (2012). *Medical Ethics Today: The BMA's Handbook of Ethics and Law* (3rd ed.). BMJ Books.
4. Smith, T. (2023). *Ethics in Biomedical Research* (2nd ed.). Cambridge University Press.
5. Siegler M, Johnson A, Winslade W. *Clinical Ethics: A Practical Approach to Ethical Decisions in Clinical Medicine*. 8th ed. New York: McGraw-Hill Education; 2017.

فارسی

۱. لاریجانی ب، آرامش ک. پزشک و ملاحظات اخلاقی - جلد اول. تهران: انتشارات برای فردا؛ ۱۳۹۲.
۲. لاریجانی ب. پزشک و ملاحظات اخلاقی - جلد دوم. تهران: انتشارات برای فردا؛ ۱۳۹۵.
۳. محقق داماد س. فقه پزشکی. تهران: انتشارات حقوقی؛ ۱۳۹۱.
۴. عباسی م. درآمدی بر حقوق پزشکی، تهران: انتشارات حقوقی؛ ۱۴۰۰.

• منابع امتحانی دانشجو: (بر اساس رفرنس نویسی ونگوور)

لاریجانی ب، آرامش ک. پزشک و ملاحظات اخلاقی - جلد اول. تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛ ۱۳۹۸.

• توانمندی های مورد انتظار از دانشجو بر اساس سند توانمندی های پزشکی عمومی

- شناخت اصول اخلاق پزشکی: دانشجو باید با اصول و مبانی اخلاق پزشکی آشنا باشد و توانایی تحلیل مسائل اخلاقی را داشته باشد.
- تصمیم گیری اخلاقی: توانایی تصمیم گیری در مواجهه با مسائل اخلاقی پیچیده و ارائه راه حل های مناسب.
- ارتباط مؤثر: توانایی برقراری ارتباط مؤثر با بیماران، خانواده ها و همکاران به گونه ای که احترام و کرامت انسانی حفظ شود.
- حفظ حریم خصوصی و محرمانگی: رعایت اصول محرمانگی و حفظ حریم خصوصی بیماران در تمامی مراحل درمان.
- مسئولیت پذیری حرفه ای: تعهد به مسئولیت های حرفه ای و اخلاقی در قبال بیماران و جامعه.
- آگاهی از قوانین و مقررات: شناخت قوانین و مقررات مرتبط با اخلاق پزشکی و توانایی اجرای آن ها در عمل.

• جدول طرح دوره :

شماره جلسه	محتوای آموزشی	تاریخ برگزاری	تعداد سوال اختصاص یافته	مدرس (مدرسین)
۱	مقدمه، تاریخچه و بیان اهمیت و فلسفه اخلاق پزشکی	۱۴۰۳/۰۹/۰۳	۲	دکتر عظیمیان
۲	تعهد حرفه‌ای	۱۴۰۳/۰۹/۰۳	۲	دکتر عظیمیان
۳	اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی	۱۴۰۳/۰۹/۰۴	۳	دکتر عظیمیان
۴	اتونومی و رضایت آگاهانه و برائت	۱۴۰۳/۰۹/۰۴	۳	دکتر عظیمیان
۵	اخلاق پزشکی از دیدگاه اسلام و تئوری‌های اخلاقی	۱۴۰۳/۰۹/۰۷	۲	دکتر مطهری پور
۶	ملاحظات اخلاقی در آغاز حیات (سقط جنین) / فقه پزشکی و مسائل مستحدثه در پزشکی	۱۴۰۳/۰۹/۰۷	۳	دکتر مطهری پور
۷	حقوق بیمار و رضایتمندی	۱۴۰۳/۰۹/۱۰	۲	دکتر عظیمیان
۸	خطاهای پزشکی و مسئولیت پزشک آشنایی با حقوق پزشکی و قوانین و مقررات	۱۴۰۳/۰۹/۱۰	۳	دکتر عظیمیان
۹	ارتباط پزشک و بیمار، پزشک و جامعه و پزشک و همکاران	۱۴۰۳/۰۹/۱۱	۳	دکتر ستاری
۱۰	حقیقت گویی و ابلاغ خبر ناگوار	۱۴۰۳/۰۹/۱۱	۲	دکتر ستاری
۱۱	رازداری و حریم خصوصی - ضوابط پوشش و آراستگی	۱۴۰۳/۰۹/۱۴	۲	دکتر ساداتی
۱۲	اخلاق در آموزش - تعارض منافع در آموزش، پژوهش و ارائه خدمات سلامت	۱۴۰۳/۰۹/۱۴	۳	دکتر ساداتی
۱۳	اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی	۱۴۰۳/۰۹/۱۷	۲	دکتر عظیمیان
۱۴	اخلاق و عدالت در نظام سلامت و سلامت عمومی	۱۴۰۳/۰۹/۱۷	۳	دکتر عظیمیان
۱۵	ملاحظات اخلاقی در پایان حیات و پیوند اعضا (روایی یا ناروایی اخلاقی مرگ ترحم آمیز، خودکشی، عدم احیاء، درمان بی نتیجه)	۱۴۰۳/۰۹/۱۸	۳	دکتر عظیمیان
۱۶	حل مسائل اخلاقی در بالین - ملاحظات اخلاقی ارائه خدمت در شرایط بحرانی	۱۴۰۳/۰۹/۱۸	۲	دکتر عظیمیان
۱۷	ارزشیابی پایان ترم	اعلام آموزش	۴۰	اساتید گروه

• نحوه ارزشیابی دانشجویان در طول دوره:

ردیف	شرح فعالیت	تاریخ آزمون/انجام تکلیف	نمره
۱	حضور فعال در کلاس	مستمر	۳
۲	تهیه و بارگزاری لاگ بوک (با محتوای تحلیل موارد اخلاق پزشکی)	تا ۱۴۰۳/۱۰/۳۰	۲
۳	امتحان پایان ترم	اعلام توسط آموزش دانشکده	۱۵
۴	مجموع نمره		۲۰

• سایر مقررات تدوین شده توسط مدرس، در طول دوره:

ردیف	شرح تکلیف
۱	حضور به موقع و فعال در کلاس درس
۲	ارائه موارد اخلاقی پزشکی در کلاس و تحلیل مشارکتی
۳	رعایت اصول حرفه‌ای منطبق با موازین دانشکده

جدول طرح درس:

شماره جلسه	اهداف اختصاصی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه رفتاری	*حیطه (شناختی، عاطفی و روان حرکتی)	روش یاددهی/یادگیری	مواد و وسایل آموزشی
۱	مقدمه، تاریخچه و بیان اهمیت و فلسفه اخلاق پزشکی	اهمیت و تحلیل مسائل اخلاقی در پزشکی را توضیح دهد.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۲	تعهد حرفه‌ای	اصول و ارزش‌های تعهد حرفه‌ای در پزشکی را توضیح دهد و در موقعیت‌های شبیه‌سازی شده، رفتارهای حرفه‌ای و اخلاقی مناسب را نشان دهد.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۳	اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی	اصول چهارگانه اخلاق پزشکی را بیان کند و با مقایسه آن‌ها موقعیت‌های اخلاقی در بالین را تحلیل نماید.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۴	اتونومی و رضایت آگاهانه و براءت	فرآیند رضایت آگاهانه را به درستی توضیح دهد و در موقعیت شبیه‌سازی شده اطلاعات کامل و دقیق را به بیمار ارائه دهد، و اطمینان حاصل کند که بیمار تمامی جوانب درمان را درک کرده و رضایت خود را به صورت آگاهانه اعلام کرده است.	شناختی-عاطفی و روانی حرکتی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ ایفای نقش	رایانه - فراتاب - تخته نمایش - بیمار نما
۵	اخلاق پزشکی از دیدگاه اسلام و تئوری‌های اخلاقی	اصول اخلاق پزشکی اسلامی و تئوری‌های اخلاقی را توضیح دهد. موقعیت‌های شبیه سازی شده بالینی را تحلیل کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش

۶	ملاحظات اخلاقی در آغاز حیات (سقط جنین) - فقه پزشکی و مسائل مستحدثه در پزشکی	پیچیدگی‌های اخلاقی پیرامون سقط جنین را تشریح کند و با توجه به ارزش‌های انسانی موقعیت مشابه را نقد کند. در خصوص احکام پزشکی، موقعیت‌های بالینی را مثال بزند و در مواجهه با موارد، تصمیمات شرعی و اخلاقی مناسبی اتخاذ کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۷	حقوق بیمار و رضایتمندی	حقوق بیماران را در موقعیت‌های بالینی بیان کند و با ارائه مطالعات موردی مراقبت‌های مناسب و احترام به نیازها، خواسته‌های بیماران و رضایتمندی آنان را تشریح کند.	شناختی - عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۸	خطاهای پزشکی و مسئولیت پزشک - آشنایی با حقوق پزشکی و قوانین و مقررات	مصادیق خطای پزشکی و مسئولیت پزشک را بیان کند؛ در موقعیت‌های بالینی شبیه‌سازی شده، خطاهای پزشکی و مسئولیت‌های قانونی پزشک را شناسایی کرده و با رعایت قوانین و مقررات حقوق پزشکی، تصمیمات مناسبی اتخاذ کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۹	حقیقت گویی و ابلاغ اخبار ناگوار	اصول حقیقت گویی را توضیح دهد و در موقعیت‌های بالینی، اصول حقیقت‌گویی و ابلاغ اخبار ناگوار را تشریح کند و واکنش مناسب را نشان دهد.	شناختی-عاطفی روانی حرکتی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش

۱۰	ارتباط پزشک و بیمار، پزشک و جامعه و پزشک و همکاران	ارتباط موثر و همدلانه با بیماران، آموزش و مشارکت در بهداشت عمومی، و کار تیمی و احترام متقابل با همکاران را نقد و مقایسه کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ ایفای نقش	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۱۱	رازداری و حریم خصوصی - ضوابط پوشش و آراستگی	اصول و ضوابط پوشش و آراستگی و احترام به حریم خصوصی و رازداری بیماران را تشریح کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۱۲	اخلاق در آموزش - تعارض منافع در سه حوزه آموزش، پژوهش و ارائه خدمات سلامت	فرهنگ صداقت، احترام و مسئولیت پذیری را در محیط های آموزشی تشریح کند. مصادیق تعارض منافع را در حوزه های گوناگون مقایسه کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۱۳	اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی	اصول اخلاقی در پژوهش، از جمله صداقت، دقت و احترام به حقوق شرکت کنندگان، را بیان کند و راهکارهایی برای تقویت اعتماد و اعتبار علمی در پزشکی ارائه دهد.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۱۴	اخلاق و عدالت در نظام سلامت و سلامت عمومی	اصول عدالت و اخلاق در نظام سلامت را بیان کند. مصادیق تخصیص بهینه منابع و ارتقاء سلامت جامعه را تشریح کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش

۱۵	ملاحظات اخلاقی در پایان حیات و پیوند اعضا (روایی یا ناروایی اخلاقی مرگ ترحم آمیز، خودکشی، عدم احیاء، درمان بی نتیجه)	ملاحظات اخلاقی در پایان حیات را بیان کند دیدگاه جهانی و اسلامی را در مواجهه با مرگ ترحم آمیز، پیوند اعضا، عدم احیاء و درمان بی نتیجه مقایسه کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش
۱۶	حل مسائل اخلاقی در بالین / ملاحظات اخلاقی ارائه خدمت در شرایط بحرانی	مسائل اخلاقی در بالین را تشریح کند، ملاحظات اخلاقی مرتبط با ارائه خدمات در شرایط بحرانی را توضیح دهد، و تصمیم گیری های اخلاقی در موقعیت های مختلف را مقایسه و تحلیل کند. همچنین، بهترین رویکردها را برای حل مسائل اخلاقی در شرایط بالینی بیان کند.	شناختی-عاطفی	سخنرانی - یادگیری به روش حل مسئله - پرسش و پاسخ	رایانه - فراتاب - تخته نمایش

ردیف	شیوه ارزیابی بلوک/درس اخلاق پزشکی	بارم امتحانی دانشجو	ضریب محاسبه بر مبنای نمره ۲۰	نمره نهایی
۱	حضور فعال در کلاس و ارائه و تحلیل موارد اخلاق پزشکی	۳	۱	۳
۲	تهیه و بارگزاری لاگ بوک موارد اخلاق پزشکی	۲	۱	۲
۳	ارزشیابی پایان دوره	۱۵	۱	۱۵

تعاریف:

*حیطه های یادگیری:

حیطه شناختی :

در حوزه شناختی، دانش، معلومات و مهارت های ذهنی قرار گرفته اند. طبق طبقه بندی بلوم، هدف ها در حوزه شناختی شش نوع و عبارتند از :۱-دانش، ۲ -فهمیدن، ۳ -کار بستن، ۴ -تحلیل، ۵ -ترکیب، ۶ -ارزشیابی

حیطه عاطفی :

شامل رفتارهایی است که به علایق ، احساسات ، ارزش ها ، اخلاقیات و عواطف مربوط می شود و سطوح آن عبارتند از : توجه کردن ، واکنش نشان دادن ، ارزش گذاری ، سازمان بندی کردن ، متبلور ساختن.

حیطه روانی - حرکتی :

حیطه روانی حرکتی آن بخش از هدف های آموزشی را شامل می شود که در جهت افزایش توانایی های عضلات و ایجاد هماهنگی بین آن ها. به زبان دیگر این بخش از هدف های آموزشی به گونه ای است که انجام آن ها نیازمند همکاری اعصاب (سیستم عصبی) و ماهیچه ها است. مهارت هایی مانند : نوشتن ، دویدن ، خیاطی کردن ، رانندگی کردن ، کار آزمایشگاهی انجام دادن ، نقاشی کردن و... سطوح آن عبارتند از : مشاهده و تقلید کردن ، مستقل اجرا کردن ، دقت کردن همراه با سرعت ، با هماهنگی انجام دادن ، عادی شدن.

*روش های یاد دهی / یادگیری:

انواع روش های آموزش مشتمل بر - سخنرانی - سناریو - سیمولاسیون - یادگیری مبتنی بر حل مساله - یادگیری مبتنی بر کار تیمی - پرسش و پاسخ و ...

تاریخ:

چک لیست کیفی طرح درس

نام درس: اخلاق پزشکی
مقطع تحصیلی: دکتری عمومی
رشته تحصیلی: پزشکی عمومی
گروه آموزشی: اخلاق پزشکی
نیمسال تحصیلی: اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴
نام و نام خانوادگی مدرس (مدرسین):
دکتر مهدی عظیمیان، دکتر لیلا ساداتی، دکتر محمد امین ستاری، دکتر مرتضی مطهری پور

ردیف	اجزا و عناوین طرح درس	خیر	بلی		نظر مدیر گروه
			کامل	ناقص	
۱	نام درس قید شده است				طرح درس قابل قبول می باشد. ☐
۲	رشته و مقطع تحصیلی لحاظ شده است				
۳	تعداد و نوع واحد بیان گردیده است				
۴	دروس پیش نیاز منظور شده است				
۵	اهداف کلی درس نوشته شده است				
۶	اهداف اختصاصی نوشته شده است				
۷	محتوی آموزشی هر جلسه نوشته شده است				طرح درس نیاز به اصلاح دارد. ☐
۸	تعداد سوالات هر محتوی آموزشی مشخص شده است				
۹	نوع حیطه ها مشخص شده است				
۱۰	شیوه تدریس بیان شده است				
۱۱	تکالیف دانشجویی مشخص شده است*				
۱۲	مواد و وسایل آموزشی استاد ذکر شده است				
۱۳	منابع مطالعاتی استاد قید شده است**				نام و نام خانوادگی مدیر گروه:
۱۴	منابع امتحانی دانشجویان قید شده است***				
۱۵	نحوه ارزیابی دانشجویان بیان شده است				
۱۶	*تعداد کل سوالات آزمون مشخص شده است				
۱۷	طرح درس ارائه شده با سرفصل آموزشی مطابقت دارد				محل امضا

*روشن و واضح بودن تکالیف مد نظر می باشد.

**طبق رفرنس نویسی و نکور بیان شود.

***در دسترس بودن منابع لحاظ گردد.